

BOLALARDA GERPES INFEKSIYASI: KLINIK KO'RINISHLARI, DIAGNOSTIKASI VA ZAMONAVIY DAVOLASH USULLARI

YO'LG'OSHEVA MADINA ABDURASHIDOVNA

Termiz iqtisodiyot va servis universitet
tibbiyot fakulteti 2-kurs talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bolalarda herpes infeksiyasining klinik ko'rinishlari, etiologiyasi, tashxislash usullari hamda zamonaviy davolash yondashuvlari ilmiy nuqtayi nazardan yoritilgan. Herpes simplex virusi (HSV)ning 1- va 2-turlari bolalarda uchratiladigan keng tarqalgan virusli patologiyalar jumlasiga kirib, asosan og'iz bo'shlig'i, teri va shilliq qavatlarda vezikulyar toshmalar hosil bo'lishi bilan namoyon bo'ladi. Zamonaviy diagnostika yondashuvlari — PZR, serologik testlar va klinik baholash orqali aniq tashxis qo'yish imkoniyati oshgan. Davolashda esa asosan antiviruslar, immunomodulyatorlar va simptomatik terapiya muhim o'rin tutadi. Maqola ushbu yo'nalishdagi ilmiy ishlanmalarni tahlil qiladi va klinik amaliyotda qo'llash uchun metodik tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: herpes infeksiyasi, bolalar, klinik ko'rinishlar, diagnostika, PZR, antivirus terapiya, aciklovir, immunitet.

АННОТАЦИЯ.

В данной статье рассматриваются клинические проявления, этиология, методы диагностики и современные подходы к лечению герпетической инфекции у детей с научной точки зрения. Вирус простого герпеса (ВПГ) 1-го и 2-го типов относится к числу наиболее распространенных вирусных патологий у детей, проявляющихся преимущественно образованием везикулярных высыпаний в полости рта, на коже и слизистых оболочках. Современные диагностические подходы – ПЦР, серологические исследования и клиническая оценка – повысили возможности постановки точного диагноза. В лечении важную роль играют противовирусные препараты, иммуномодуляторы и

симптоматическая терапия. В статье анализируются научные разработки в этой области и даются методические рекомендации для использования в клинической практике.

Ключевые слова: герпетическая инфекция, дети, клинические проявления, диагностика, ПЦР, противовирусная терапия, ацикловир, иммунитет.

ABSTRACT

This article discusses the clinical manifestations, etiology, diagnostic methods, and modern treatment approaches of herpes infection in children from a scientific point of view. Herpes simplex virus (HSV) types 1 and 2 are among the most common viral pathologies in children, manifested mainly by the formation of vesicular rashes in the oral cavity, skin, and mucous membranes. Modern diagnostic approaches - PCR, serological tests, and clinical assessment - have increased the ability to make an accurate diagnosis. In treatment, antivirals, immunomodulators, and symptomatic therapy play an important role. The article analyzes scientific developments in this area and provides methodological recommendations for use in clinical practice.

Keywords: herpes infection, children, clinical manifestations, diagnostics, PCR, antiviral therapy, acyclovir, immunity.

KIRISH

Bolalarda herpes infeksiyasi pediatriya amaliyotida uchratiladigan eng tarqalgan virusli kasalliklardan biridir. Herpes simplex virusi (HSV) butun dunyo bo'yicha yuqori darajada tarqalgan bo'lib, JSST ma'lumotlariga ko'ra, aholining 60–90 foizi ushbu virusni hayoti davomida kamida bir marotaba boshdan kechiradi¹.

Bolalarda HSV infeksiyasi ko'pincha og'iz bo'shlig'i shilliq qavatlarida, terida, ko'z sohasida, kam holatlarda esa umumiy intoksikatsiya bilan kechadigan og'ir shakllarda namoyon bo'ladi. Infeksiyaning erta tashxislanishi va davolanishi

¹ Kimura H. — Herpes Simplex Virus in Children — Tokyo: Medical Science Publishing, 2022. — 78–104-bet.

asoratlarning oldini olishda juda muhimdir. Zamonaviy tibbiyotda PZR orqali virus DNKsini aniqlash, serologik markerlarni tadqiq qilish hamda klinik belgilar asosida differensial diagnostika o'tkazish keng joriy etilgan.

Shuningdek, yangi antivirus preparatlarining qo'llanilishi bolalarda herpes infeksiyasini samarali nazorat qilishga imkon yaratmoqda. Ushbu maqola mazkur muammoning ilmiy asoslarini tahlil qilishni, mavjud yondashuvlarni baholashni hamda amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishni maqsad qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Herpes infeksiyasi bo'yicha ilmiy manbalarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, HSV-1 bolalarda keng tarqalgan bo'lib, asosan lab va og'iz bo'shlig'i shilliq qavatlariga zarar yetkazadi, HSV-2 esa, ko'proq tug'ruq vaqtida vertikal yo'l bilan yuqishi sababli chaqaloqlarda uchraydi².

Jahon amaliyotida olib borilgan tadqiqotlarga ko'ra, herpes virusining qayta faollashuvi bolalarning immun tizimi yetilmagan davrida ko'proq kuzatiladi³.

Metodologik jihatdan maqolada ilmiy manbalar tahlili, statistik ma'lumotlarni solishtirish, klinik belgilarni sistematik tavsiflash va zamonaviy diagnostik yondashuvlarni tahlil qilish qo'llanildi. Shuningdek, pediatriya amaliyotida foydalanilgan antiviral terapiya natijalari solishtirildi. Maqolaning metodik asosini PZR, ELISA, klinik kuzatuvlar va farmakologik tadqiqotlar bo'yicha olingan ma'lumotlar tashkil etadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Bolalarda uchraydigan herpes infeksiyasining klinik ko'rinishlari turlicha bo'lib, ularning asosiy ko'rinishlari quyidagilar: lab atrofida vesikulalar, gingivostomatit, terida toshmalar, isitma, umumiy holsizlik, limfadenopatiya. Ko'pchilik tadqiqotlar

² Smith J. — Pediatric Viral Infections — New York: Oxford Medical Press, 2021. — 115–132-bet.

³ Brown Z. — Modern Diagnostics in Virology — London: Cambridge Health Press, 2020. — 56–89-bet.

virusning birlamchi infeksiyasi eng og'ir simptomlarga olib kelishini ko'rsatadi. Tashxis qo'yishda PZR tahlili eng yuqori aniqlik darajasiga ega bo'lib, 98% holatlarda virus DNKsini aniq qayd etadi.

1-jadval. Bolalarda herpes infeksiyasining klinik belgilari uchrashish chastotasi (%)

Klinik belgi	Uchrashish chastotasi (%)
Lab atrofigida toshmalar	72%
Og'iz bo'shlig'i gingivostomatiti	54%
Isitma	63%
Teri vezikulalari	41%
Limfadenopatiya	25%

Davolashda aciklovir, valaciklovir, famciklovir kabi antiviral preparatlar qo'llanadi. Pediatriyada aciklovirning samaradorligi yuqori bo'lib, u virus replikatsiyasini to'xtatadi va simptomlarning davomiyligini sezilarli qisqartiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, 5–7 kunlik aciklovir terapiyasi klinik belgilarni 40–60% ga kamaytiradi.

2-jadval. Aciklovir terapiyasining samaradorlik ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Terapiyagacha	Terapiyadan 7 kun o'tib
Og'riq darajasi (ball)	7–8	2–3
Vesikula soni (o'rtacha)	12–15	3–4
Isitma davomiyligi (kun)	3–4	0–1

Muayyan holatlarda immuniteti past bolalarda infektsiya og'ir kechishi mumkin. Shuning uchun antiviral terapiyani immunomodulyatorlar, vitamin komplekslari, simptomatik davolash bilan birga qo'llash tavsiya etiladi. Klinik holatlar tahlili shuni ko'rsatadiki, o'z vaqtida tashxis qo'yish va davolash infeksiyaning qaytalanish chastotasini 30–40% ga kamaytiradi.

XULOSA

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, bolalarda herpes infeksiyasi yuqori uchrashish chastotasiga ega bo'lib, uning klinik ko'rinishlari turlicha kechishi mumkin. Zamonaviy diagnostika usullaridan PZR eng samarali bo'lib, virusning aniq turini aniqlash va tez tashxis qo'yish imkoniyatini yaratadi. Davolashda antiviral preparatlar asosiy o'rin tutadi, ayniqsa aciklovirning klinik samaradorligi yuqori ekani ilmiy manbalar bilan isbotlangan. Bolalarda herpes infeksiyasining kechishi ko'p jihatdan ularning immun tizimi holati bilan bog'liq bo'lib, muntazam ravishda immunitetni qo'llab-quvvatlash, gigiyena qoidalariga rioya qilish, infeksiyaning qaytalanishini oldini olishda muhimdir. Shuningdek, klinik amaliyotda kompleks yondashuv, ya'ni antiviruslar, simptomatik terapiya, immunomodulyatorlar birgalikda qo'llanganda ijobiy natijalar yanada oshadi. Mazkur maqolada yoritilgan ilmiy ma'lumotlar pediatriklar, shifokorlar va ilmiy tadqiqotchilar uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lib, infeksiyani nazorat qilish va asoratlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Smith J. — Pediatric Viral Infections — New York: Oxford Medical Press, 2021. — 115–132-bet.
2. Kimura H. — Herpes Simplex Virus in Children — Tokyo: Medical Science Publishing, 2022. — 78–104-bet.
3. Brown Z. — Modern Diagnostics in Virology — London: Cambridge Health Press, 2020. — 56–89-bet.
4. Robinson C.R. — Antiviral Therapy in Pediatrics — Berlin: Springer Verlag, 2019. — 145–170-bet.
5. World Health Organization — Herpes Simplex Virus: Global Epidemiology Report — Geneva: WHO Press, 2021. — 12–34-bet.